

Klattergoud in Oekraïne

We gaan straks dan wel massaal naar Kharkiv, waar Oranje zijn drie poulewedstrijden speelt, en eindigen hopelijk in finalestad Kiev. Maar wat weten we eigenlijk van Oekraïne, behalve dat het ontzettend groot is en vroeger deel uitmaakte van de Sovjet Unie? Evgeniy Levchenko groeide er op en vertelt tussen de regels door openhartig en met mededogen over zijn vaderland.

TEKST: MARIJN DE VRIES | FOTOGRAFIE: VI IMAGES

Een fraai panorama van de Oekraïense hoofdstad Kiev met op de voorgrond de opvallende St. Michaël-kerk.

Oekraïne haalde de laatste jaren regelmatig het nieuws. Wat te denken van de kernramp in Tsjernobyl, de mooie vrouwelijke oud-premier Joelia Timosjenko met de opgerolde vlecht op haar hoofd of ex-president Viktor Joesjenko met het door vergiftiging verminkte gezicht?

De ontploffing van de kerncentrale in de – toen nog – Sovjet-stad Tsjernobyl is al weer 26 jaar geleden, maar de onheilspellende berichten op *Het Journaal* over oneetbaar geworden spinazie, vergiftigde koeien en de beelden van verminkt geboren kinderen herinneren velen zich nog levendig. Voor de ramp woonden er 15.000 mensen in Tsjernobyl. Nu woont er bijna niemand meer. Het zal nog duizenden jaren duren voor het gebied veilig genoeg is om in te leven.

Net als in heel Oost-Europa kwam er in 1991 ook in Oekraïne een einde aan het communisme. Het land, dat altijd in handen was geweest van de staat, moest plotseling op een nieuwe manier worden verdeeld. De meest gehaalde mensen grepen wat ze grijpen konden. Een kleine groep werd in een mum van tijd steenrijk. De minder gelukkige Oekraïners kon fluiten naar de

fatsoenlijke baan die ze tijdens het communisme hadden. Het grootste deel van de bevolking werd straatarm. Er ontstond grootschalige corruptie en veel mensen raakten aan de drank en drugs of belandden in de criminaliteit.

Evgeniy Levchenko:
“Je ziet steeds meer dure auto’s op straat rijden, maar die zijn van een kleine minderheid van superrijken. De rest van de Oekraïners is zo arm, dat ze elkaar op straat overvallen voor een paar centen. Ze hebben misschien net genoeg geld om brood en aardappelen te kopen. Groenten zijn vaak al te duur. De mensen hebben geen geloof in de toekomst. Dat is het allerergste: als je geen toekomst ziet, dan is er geen hoop. Dan is er niks.”

Even leek het erop dat Oekraïne zich zou hervormen tot een democratisch land, toen de bevolking eind 2004 massaal in opstand kwam na presidentsverkiezingen die volgens hen oneerlijk waren verlopen. Nieuwe verkiezingen volgden. De pro-westerse Viktor Joesjenko, die tijdens de verkiezingscampagne bijna het loodje legde

omdat hij door zijn tegenstanders werd vergiftigd, kwam als winnaar uit de bus. De Oekraïense bevolking was euforisch toen bekend werd dat EURO 2012 naar hun land zou komen. Maar een wedstrijd bezoeken is voor de meeste Oekraïners niet weggelegd. De goedkoopste tickets kosten weliswaar slechts 40 euro, maar dat is voor de doorsnee Oekraïner een enorm bedrag als je bedenkt dat het gemiddelde netto maandsalaris omgerekend slechts 150 euro bedraagt. Veel mensen verdienen helemaal niets; de werkloosheid is er enorm.

Evgeniy Levchenko:
“Toch zal de gewone burger profiteren van het EURO 2012. De Nederlanders die naar Kharkiv komen, gaan geld uitgeven in kleine kraampjes op straat. en drinken een biertje. De inwoners van de stad zullen het een maand lang beter hebben. Hopelijk zien de Nederlanders hoe prachtig mijn land is en komen ze nog eens terug.”

Nadat Viktor Janoekovitsj in 2010 de verkiezingen won, gaat het op alle vlakken bergaf

waarts met Oekraïne. Hij zet politieke tegenstanders achter de tralies, bedreigt kritische journalisten en houdt zijn vriendjes de hand boven het hoofd. De corruptie tiert welig. EURO 2012 moet voor de buitenwereld aantonen hoe goed het wel niet met het land gaat. Alle stadions zijn nieuw of grondig gerenoveerd, de vliegvelden zijn opgeknapt, straathonden en -katten worden massaal doodgeknuppeld, zwerfkinderen worden voor aanvang van het toernooi van straat geveegd en in opvanghuizen gestopt. Janoekovitsj wil laten zien dat hij president is van een prachtig, westers land, dat – als het aan hem ligt – snel bij de Europese Unie zal horen.

Evgeniy Levchenko:
“Het probleem is: ze bouwen prachtige stadions, maar als je tien kilometer verderop bent, is er helemaal niets meer. De wegen die tussen de grote steden zijn aangelegd, gaan nu alweer kapot. De kwaliteit is slecht. Wie gaat de nieuwe wegen onderhouden als het toernooi eenmaal voorbij is?”

Ondanks alle onvrede kijken de Oekraïners

enorm uit naar EURO 2012. Het vooruitzicht op een prachtige junimaand bindt de samenleving. Toeristen zullen zien hoe mooi hun land is en misschien wel terugkomen. Daar hebben ze ook alle reden toe: het is een land met prachtige natuur (de Karpaten), schitterende stranden (de Krim) en eeuwenoude steden (Kiev, Odessa, Lviv). ●

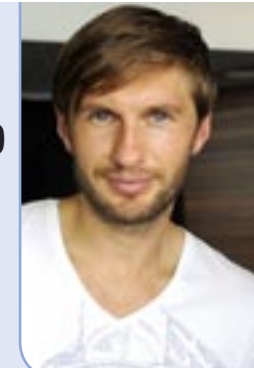
POLEN

In Nederland mogen de Polen de laatste tijd dan misschien niet zo positief in het nieuws komen, in hun thuisland hebben ze de zaken prima op orde. Alles is gereed voor een perfecte organisatie van EURO 2012. De stadions, luchthavens en snelwegen liggen er in juni pico bello bij. De meeste Nederlandse fans zullen daar weinig van zien, omdat Oranje de poulewedstrijden in het Oekraïense Kharkiv speelt en alleen voor de kwart- en halve finale mogelijk richting de Poolse steden Gdańsk of Warschau afreist. Het Nederlands elftal zal daarentegen wel heel wat Poolse lucht opsnuiven. De ploeg verblijft tijdens het toernooi immers in Krakow. Dat betekent wel dat Oranje voor alle groepsduels met het vliegtuig naar Kharkiv moet, zo'n 1500 kilometer verder. De meeste ploegen hebben voor een uitvalsbasis in Polen gekozen. Dat komt omdat Polen een veel beter imago heeft dan Oekraïne. Het land is een stuk welvarender en lid van de Europese Unie. Helaas voor de Oranjefans zijn de hotelovernachtingen in Polen een stuk goedkoper dan die in Oekraïne. Supporters in Kiev zijn, met gemiddeld 247 euro per nacht, ruim tweemaal zo duur uit dan supporters in Warschau, waar de gemiddelde kamerprijs op 111 euro ligt.

Oekraïne is met een oppervlakte van 603.700 km² grootste land dat geheel in Europa ligt en is ruim veertien keer zo groot als Nederland. De hoofdstad is Kiev en het land telt 48 miljoen inwoners. Polen is met een oppervlakte van 312.685 km² en een stuk kleiner, maar toch altijd nog 7,5 maal groter dan Nederland. Het land heeft 38 miljoen inwoners en de hoofdstad is Warschau.

COLUMN Evgeniy Levchenko

Zwerfkinderen

Als je door het centrum van mijn geboorteplaats Konstantinovka loopt, zie je ze overal: kinderen in vieze kleren, de haren in de war, met vuil op hun gezicht. Zwerfkinderen. Sommigen zitten te bedelen. Anderen zoeken tussen het vuilnis naar eten of proberen hun kostje bij elkaar te stelen. De meesten zijn high van het lijm snuiven of dronken. Of allebei. Niet alleen in mijn geboortestad zwerfen kinderen op straat. Dat is in alle Oekraïense steden zo. Er zijn wel weeshuizen, maar daar is de situatie zo mogelijk nog slechter dan op straat. Met z'n honderden zitten ze bij elkaar, zonder fatsoenlijke begeleiding. Het recht van de sterkste geldt: de kinderen worden lichamelijk en geestelijk mishandeld, door elkaar. Geen wonder dat ze zo snel mogelijk proberen te ontsnappen uit zo'n tehuis. De meeste zwerfkinderen zijn trouwens niet eens wees. Ze leven op straat omdat hun ouders niet voor ze kunnen zorgen, vaak vanwege drugsproblemen of omdat ze aan de drank zijn. 's Avonds naar huis gaan is geen optie: veel ouders reageren hun dronkenschap af op hun kinderen. Dan maar zwerfen op straat en slapen tegen de verwarmingsbuizen onder grote flatgebouwen, om niet dood te vriezen. Volgens de officiële cijfers telt Oekraïne 130.000 dakloze kinderen. Dat aantal is in werkelijkheid waarschijnlijk twee tot drie keer hoger. Toch vrees ik dat de voetbalfans die in juni naar Oekraïne komen, weinig kinderen op straat zullen zien. Zo nu en dan worden de straten schoongeveegd, alle zwerfkinderen verdwijnen dan in een tehuis. Dat zal vlak voor het toernooi ongetwijfeld ook gebeuren. Tegen de tijd dat ze ontsnapt zijn, is alles al weer voorbij en zijn de fans en de pers weer thuis.

Het erge is: je went aan al die zwerfkinderen. Als ik Oekraïne bezoek, breekt mijn hart de eerste dagen dat ik ze zie lopen. Maar na een paar dagen weet je niet anders. Daarom ben ik heel blij dat ik in mijn Sparta-periode Nico de Borst heb leren kennen. Een geweldige man met een echt rood-wit hart, maar ook een man die wat wil betekenen voor weeskinderen in Oekraïne, Georgië, Roemenië en Polen. Meteen toen ik hem ontmoette wist ik: hem wil ik helpen.

Ook al is het een druppel op een gloeiende plaat, met onze Stichting Breath (www.stichtingbreath.nl) proberen we de levens van een paar kinderen te veranderen. We hebben inmiddels twee opvanghuizen in Oekraïne. De derde, in mijn geboortestad, is bijna klaar. De kinderen komen daar in een pleeggezin terecht, kleinschalig, om op een zo normaal mogelijke manier op te groeien. Ze kunnen naar school en door sport en spel proberen we de kinderen weer kind te laten worden.

Met dit kleine project hopen we de rijke mensen in Oekraïne te laten zien: kijk, zo kan het ook. Zo kun je een klein beetje van je vele geld op een goede manier besteden. Als de regering het niet doet, hoop ik dat de superrijken in deze kinderen willen investeren. We moeten ze helpen in plaats van ze te verstoppen. Want zonder kinderen is er geen toekomst voor Oekraïne.

Evgeniy Levchenko kwam op zijn zeventiende naar Nederland en speelde voor Vitesse, Helmond Sport, SC Cambuur, Sparta, FC Groningen en Willem II. Momenteel voetballt hij in Australië voor Adelaide United.